

Âmos

Âmos Lèli (*Amos Lelli*), al nòster magnéffic Strulgån Eletrònic, al s'è lasè. A fò mé a pugèri stè scutmâi, parché con la tastira dal conpiûter al fèva di mirâcuel. Al fò ló ch'al strulghé – l è pròpi al chès ed dîr acsé – la manîra ed scrîver al dialàtt con tòtt i sù sgnén méss cum vâ.

Mé a cgnusèva Âmos fén dai ténp dla mi frequentaziån dal *Coro Stelutis* dal 1972 e sóbbit a fò culpé dal sâu bôni manîr, dala sô vójja ed stèr alîgher in cunpagnî, dal sô dialàtt.

Socuànt amîg dla “Bâla dal bulgnais” i vòlen arcurdèrel. Ala nôstra manîra.

Fausto

....

Arcòrd dal mî amîg Âmos

Al prémm cuntât ch'ai ò avó sîg l è stè quèsi vént ân fâ quand, int la pòsta eletrònica nôva nuvânta dal Sît Bulgnais, ògni tant ai spuntèva una litrèna ch'la dmandèva: "Cum êla che lé ai é scrétt acsé e mé invèzi a dégg acsâ?". Alâura a fé con Gigén: "Mo chi êl Âmos Lèli?", e ló: "L è un brèv ragâz, e ai n vrèv de pió ch'i fòssen cunpagna ló".

La prémma vòlta ch'a l ò incuntrè l è stè al Cåurs ed Bulgnais ch'avèven urganizè con Bertén, Âldo, Fàusto, Gigén e cl èter sugèt indimenticâbil ed Sandrén Sarmäng. L'èra la prémma ediziån dal 2002 e, sicómm ch'ai èra

turnè a Bulåggna par socuànt dé, andé ai Alemân a vadder. Am vgné atais un sgnâuri con un bèl surfís, ch'l um gé: "Adió Dagnêl, mé a sân Âmos Lèli, quall ch'at rânp sänpr i sunâi col sâu dmand". Mé a n al savèva brîsa, mo quall al fò al prinzéppi d una bèla amizèzza: Âmos l èra néd dal 1933 es al dscurèva un gran bèl bulgnais, in pió l avèva fât l inzgnîr infurmâtic e acsé l avèva una gran dâuga a sciapinèr col conpiûter, e pò ai piàsèva tant al dialàtt ch'al s èra studiè tòtti äl rêgol e al s èra méss sóbbit a scrîver int l'urtugrafî che nuèter avèven prupòst con al Vocabolèri e al Sît. Sicómm ch'l avèva anc l òc' bân, l èra par quall che ló l um scrivèva quand mé a fèva di sbâli, mo sänper ala sô manîra péinna ed ghèrb, digând: "Cum êla che lé ai é scrétt acsé e mé invèzi a dégg acsâ?".

Naturalmânt, l è stè sóbbit di nûster, dvintând al "Strulgån eletrònic" dla Bâla dal Bulgnais: l è stè ló ch'l à fât i carâter par scrîver al bulgnais al conpiûter con tòtt i sù puntén e i sù balén es l à straprilè l âurden alfabètic dal Vocabolèri fagând al Rimèri, pò con la sô cgnusânza dal dialàtt l à guidè di grópp ed conversaziån pr al tèrz livèl dal Cåurs, l à scrétt un líber ed fòl con Bertén, ón ed pruvèrbi con Gigén e con mé, es l à avó anc un sculèr, dand una man a Fedrîg ch'l avèva da tradûser tòtt un gran rumânz in bulgnais. As capèss che, in vént ân d amizèzza, a n avân brîsa sâul lavurè: a m arcòrd ed cla vòlta ch'al s invidé tòtt a magnèr ala Tîz dal Còro Stelûtis, in dóvv che ló al cantèva es l à urganizè un archîvi grandéssum däl cantî populèr, e pò a n pòs gnanc cuntèr tòtti äl vòlt ch'a s sän catè in tant al Pânt dla Biånnda o ala traturî dl Autotrèno par fèr fèsta a un bèl piât ed tajadèl e par sburdler insàmm. E pò ai é i arcòrd personèl, däl vòlt ch'a sän andè a catèrl in cà da ló par fèr i nûster lavurîr, acsé ai ò anc cgnusó la sô famajja es ai ò vésst una spèzie ed déssc ch'al girèva par cà da par ló tirând ví la pällver: adès cl incunzâgn che lé al s câta da una móccia ed famai, mo mé al prémm a l ò vésst dal mî chèr Strulgån eletrònic.

Una vòlta insàmm a Gigén l è anc vgnó a catèrum a Bruxelles par presentèr al Vocabolèri e al Rimèri, e avân fât di gran gîr tòtt trî par la capitèl dl'Europa.

Par finîr, bisâggna dîr che Âmos l èra brèv a fères vlair bân: quand al s n adèva ch'l èra un pèz ch'a n avèven pió fât una bèla ciacaré, al tirèva só al telèfon e ópp am ciamèva, acsé, pr al piaşair ed sénter un amîg luntàn. L'últma vòlta ch'avân dscâurs insàmm l'é stè in prinzéppi d utåbber, quand i m an détt ch'l èra al sbdèl mo ch'l avèva chèr ed sénter i sù amîg anc da là. Cla vòlta a sän stè mé a telefonèri e, quand a i ò dmandè cum al stèva, l à arspâus: "Brîsa bân, però an inpòrta, dîm piotòst ed té". Dal prémm al ûltum cuntât, Âmos t î stè sänper quall, alîgher, spiritâus e pén ed ghèrb: "Cum êla che lé ai é scrétt acsé e mé invèzi a dégg acsâ?".

Daniele Vitali

Al Strulgån in aziån

....

Pr arcurdèr Âmos

Âmos l èra ón che quand al vdèva al bulgnais angariè da un quelcdón pôc prâtic, an èra brîsa bân ed stèr zétt é al s fèva inanz par dèr un cunsèlli, una coreziån, una man, anc s'î èren zânt che ló an cgnusèva brîsa. Däl vòlt i i dèven mânt, däl vòlt i s n in freghèven, däl vòlt ai arivèva anc di numâz, mo ló an s é mâi tirè indrî s'ai èra da dèr una man a scrîver pulidén in bulgnais, sänza vlair gnanc un grâzie. E quasst mé a l ò pruvè quand l è stè al mî mässter int i prémm lavursén fât

in bulgnais.

Una vòlta am capitè ed vadder che un scritàur famàus l'avèva mès int un rumànz apanna vgnò fòra socuanti frès in bulgnais, scrètti un pò acsé acsé. Alàura, vèsst che mé a l'cgnusèva, anc s'a n'èra brîsa pròpi in cunfidànza, a m'fé cunsièr da Âmos e dai amîg dla Bâla ch'i m'gènn ed pruvèr a dîriel, però con óssta, ch'an s'l'avèss brîsa par mèl. E alàura a i scrivé una *e-mail* (una "maila" a gèven stra d'nó par sburdler), con tòtt al ghèrb ch'a fò bân ed mèttri. E difâti al scritàur am ringrazié e dala secânnda ediziàn âl frès in bulgnais âl fònn mési zâ cum vâ. Quand a fè vadder a Âmos cum l'èra andè a finîr la fazannda, al m'arspâus acsé: «*Cunfrânt ala tô maila, chèro Fedrîg, la vaselérina l'é una pâsta abrasîva...*». Quasst l'èra Âmos Lèli, e tant èter de pió.

Federico Galloni

....

Quand ai èra da fèr dla tuglièna, stèr alîgher, cantèr in cunpagnî, Âmos l'èra l'âs ed brésscla. Nuèter a vlân arcurdèrel acsé!

I amîg dla Bâla dal Bulgnais

La baséllica ed San Ptronì

La baséllica ed San Ptronì la n'fò brîsa vló dala Cîsa Catòlica (Apostòlica Rumèna), mo dal Cunsèlli di Sizânt dla Cmónna, e finaziè dai marcànt, profesionéssta, banchîr e artigian bulgnîs, par tstimugnèr l'autonomî e la libartè dla zitè dal Stèt Puntifèzzi. I prèmm finanziaimént, però, i vgnènn da una tâsa dal dîs dal zânt ch'la picèva par la pió só i eclesiàstic, scandalizè parché, gèvni làur, i n'èren gnanc stè interpelè só sta fazannda.

Al prèmm prugèt l'èra dl architatt bulgnais Antòni d'Vizànz, famàus e stimè: qualla ed San Ptronì la srèv stè la baséllica pió granda dal mând, lónga pió ed 190 mèter e lèrga pió ed 130. (Intinimòd l'è la cîsa pió granda dla zitè: lónga 132 mèter, e lèrga 60). I lavurîr i tachènn dal 1390 e i finènn, o mèi, i fònn lasè lé, dal 1663, fòrsi par mancanza d'finanziaimént. As vadd benèssum che la cîsa la n'è brîsa stè finè e ch'la n'è brîsa respetè al prugèt medievèl. Dal 1508 ai fò mès dnanz ala fazè una grand stâtua ed brànnz dal pèpa Gióllo Secânnd quall di dû, realizè da Michelànzèl: un mesâg' cèr e natt dal pèpa: anc se la baséllica l'èra di bulgnîs, la zitè l'avanzèva sâtta al dumènni papèl. Mo dal 1511, quand ai turnè in zitè i Bântvói, i la fènn stlèr, e i pîz i fònn fûs par fèr un canân, ch'al fò ciamè, con una zèrta ironî, "*La Gióggia*". Dal 1514 ai salté fòra un nòv prugèt a "crâus laténna" ch'l'arèv superè in grandazza la baséllica ed San Pîr a Ràmma. A st'pónt che qué al pèpa Pío Quèrt, instizé cunpâgna una tîgra, al fè tirèr só al palâz dl Archiginèsi. In st'mòd che qué i bulgnîs i al ciapènn in duv as nèsa i mlón. Dàntr la cîsa ai é la Meridièna pió lónga dal mând: 66,8 mèter, progetè e costruè tra là dal 1656 da *Gian Domenico Cassini*. In zèmma a una navè, a 27 mèter da tèra, ai é un busanén, ciamè "*gnomico*". La spîra ed sâul, da lé, la s'prujèta só una línnea d'utân ch'l'atravèrsa al pavimânt dla cîsa. La lungazza dla Meridièna la curispànn ala *seicentomillesima* pèrt dal meridiàn dla Tèra. Al vòl dîr che *Cassini* al misuré con bôna prezisiàn la grandazza dla Tèra es al sgné anc âl pusiziàn di ecuindzi e di sulstèzzi. I dît Gióggia té? Ed banda dal altèr mazàur ai é l'òrghen *a canne* pió antîg in Itâglia, realizè stra l'1471 e al 1475: un cheplavàur ed blazza e d'perfeziàn. La baséllica sâul dal 2000 la dà acugliànza al rilèccui dal sant; prèmma âli èren int la cîsa ed San Stèven. La cîsa l'apartgné ala Cmónna ed Bulâggna fèn al 1929 quand, con i *Patti Lateranensi*, la proprietè la pasé ala *Diocesi*. Anc par quasst l'è stè consacrè sâul dal 1959, dal cardinèl *Giacomo Lercaro*.

Claudio Veronesi

Quand ai salté pr'âria la spulvrîra

Ai 29 d'agâsst dal 1940 ai salté pr'âria la spulvrîra ed Maràn ed Castnès, con un bóss acsé fòrt ch'al fò sintó fèn a Bulâggna e anc pió in là. Al'època, mî pèder, serzânt mazàur ed sanitè, l'èra in sarvézzi al'Abadî (al Sbdèl Militèr). Apanna ai arivé la nutèzzia, insàmm ai sù colèga al salté in vatta a un'ambulanza e vî ed gran vulè vèrs Maràn.

Quand al cuntèva ste fât a t'fèva vgnîr al scramlèzz. I arivènn, stramèz a di mûr ch'i crudèven, a dâlcuntènnui esplosiàn e a di frè ch'i s'lamintèven. Un sò amîg, quand al le vèsst, ai dèss:

- *Và vî, Carpàn, che qué ai sèlta pr'âria incôsa!*

Al fè apanna in tãnp a finîr la frès che ai scupiè al finimând. Ed cl'amîg in catènn pió gnént e, in totèl, cla vòlta lé ai fò pió ed zânt mûrt e zènc zânt frè. I dîsen acsé che la causa prinzipèl l'èra da inputèr al fât che, esànd in tãnp ed guèra, par cràsser la produziàn i tulèven a lavurèr dal personèl pòc pràtic a smanazèr i esplosîv, con al risultèt ch'avàn vèsst.

La spulvrîra ed Maràn, la *Baschieri & Pellagri*, fundè ai 14 ed znèr dal 1891, int la sò stòria la salté pr'âria zènc vòlt, e defâti, zîrca un an dâpp da cla vòlta ai fò un èter disâster, mo stavòlta con "sâul" zènc mûrt. Un mèrit grandèssum i l'avènn i punpîr ed Bûdri, ch'i fònn sãnper presènt in ucasìan dâl dsgrâzi e i paghènn anca làur un tribùt ed mûrt inportant.

Turnànd a mî pèder, da cla vòlta an magné mâi pió chèren còta ala brès... Qué sâtta ai é l'encòmi ch'i i dènn in cl'ucasìan e che mé a tén d'acât cme una rileccuia, arcòrd d'un galantòmèn unèst e bânvló da tòtt. Mî pèder.

F. C.

*Encomio solenne al
serg. magg. Carpani Nino,
6° corpo sanità*

con la seguente motivazione:

*"In occasione dello scoppio di un
polverificio accorreva tra i primi a
presentare l'opera di soccorso e
incurante delle continue esplosioni
si prodigava infaticabilmente per
concorrere all'estinzione dei focolai
d'incendio e ad estrarre i feriti dalle
macerie di edifici crollati.*

*Esempio di serena coscienza del
dovere, spirito d'umanità e sprezzo del
pericolo".*

Gåmber ch'äl rózzen

Al barr *Camaldoli* l'êra pròpi in fâza ala vî *Ponchielli*. Una vólta la zânt, travarsând la vî Tuschèna, i s'insfilzèven diretamânt in cla strê pôc bazighè, ch'la n'êra brîsa cme adès a sâns ónnic e la s'inzuchèva, a man drétta int na barachèina ed zlè e a man stanca int un gran prè, pió lóng d'un canp da fòttbal e lèrg etertânt, con un'êrba fèssa e vairda, ch'lèra travarsè in diagonèl da un sintirén ch'al s'êra furmè con tótta cla pistarî dal pasâg' ed chi andèva a pî vèrs la farmè dal tranvâi. L'illumaziàn póbblca dal tânp, la lasèva dimónndi a desiderèr e, sâuratótt d'invèren, la zòna nînla parèva pròpi una periferî luntèna.

D'estèd, invèzi, âl lûs al néon dla zladarî, acupiè con qualli dla cmórna e dal nòster cafà, âl s'dèven d'intànnder d'èser a Las Vegas. Spassi vòlt, vèrs al diâs dla sîra, tótt int un mumânt al nòster cafà as vudèva ed tótt i zûven che, travarsând la vî Tuschèna i se spustèven sâura âl pultronzèini int la zòna dla zladarî. Vèrs ali ónng' e mèz, al zladèr al tachèva a smurzèr una quèlca lanpadèina e, par nuèter, l'êra al segnèl ed travarsèr la strê e d'arturnèr al cafà. A s'cunpurtèven pròpi cunpâgna âl bîsti salvâdghi che, con l'istént, âl fan dâl migraziàn d'mâsa.

Adès purtòp, fâta fòra la barachèina, cal piazzèl lé l'è dvintè un parcâgg' condomignèl custudé, con tant ed stanga ed sbaramânt e sît pr'âl mâchin varnisè par tèra: che tristazza! Cal gran prè, che po' dâpp al fò, par la pió, cunprè dâl sôr dla *Casa di Cura Toniolo* pr'ardupèr l'ârea dal stâbil e dal zardén, l'êra invèzi ocupè a rutaziàn da dâl giustrèini pr' i fangén, di baracón, di chèlz in cûl, dâl barâc pr'âl Fèst dl Unitè, di chiòsc par vânder dâl gâmber o di âlber ed Nadèl e parfén da di tindón da zîrcuel sâenza tròpi pretais.

Ai prèmm ed lòi, drî ala vî Tuschèna, i tirèven só una gran barâca, con dâl tèvel grazzi e di banzulén ed laggn che, mitând in mässtra l'avîs "*Cocomeri in ghiaccio*", la fèva da vâdder ch'ai êra arivè l'estèd. Al padrân dla barâca l'êra un òmen d'una quarantèina d'ân, ch'l'avèva da tgnîr drî anc a dâu o trai ativitè int un quèlc èter quartîr dla zitè es l'êra ublighè ed sluntanères spassi vòlt.

Par nuèter l'êra l'Amèrica, parché quand an i êra brîsa al titolèr ai arivèva sò fradèl, un pô insmé, ch'l'êra stè batzè, a n sò pròpi brîsa al parché, col scutmâi "Falésstra". Al gèva avair zîrca una zinquantèina d'ân, cinén e con una gran tèsta ed cavî tótt insgunbiè, ûs d'un inteletuèl... A prèmma véssta, l'arivèva d'âura ed mascarèr tótti âl sâu schèrsi capazitè, parché al s'cunpurtèva cunpâgna una parsânna nurmèl: pr'adèrs di sù fâl, bisugnèva stèri insâmm.

Par spieghèr la figûra ed ste parsunâg', ai bâsta ed cuntèr quall ch'ai suzdè una sîra d'autón, quand andènn in grópp, cm' ai capitèva spassi vòlt, al cinnema. La sèla l'êra l'*Antoniano* e al fillm l'êra pròpi inteletuèl: "La vendatta dl *Apache* h' sulitèri". Int l'andèr dânter int al cinnema a inzuchènn Falésstra che, vésst la projeziàn, l'êra drî a turnèr a cà. Brón Magnàn ai dmandé un quèlc particolèr sâura la trâma e ala fén ai cunsié ed turnèr dânter insâmm a nó par vâddrel un'ètra vólta, parché al fillm l'êra pròpi un chèplavâur! A n i cardrî brîsa, mo l'arivè d'âura ed cunvènzrel a cunprèr un èter bigliatt e supurtèr anc dâu âur ed projeziàn.

Bân e spass a travarsèven la strê par magnèr una bèla fatta ed gâmmbra frasca. Quand al bancân ai êra Falésstra da par ló, l'êra una gran fèsta parché ai èren tratè con un òc' ed riguèrd. Vésst ch'l'êra dimónndi sinsèbbil ai dscûrs sâura âl matèri inteletuèl, Falésstra l'êra sânpèr sprunè a cunfruntères con chi dû vulpón ed Magnàn e Valintén ch'i l'inlamèven cme un pass-gât.

Da stâl discusiàn acsé èlta a i saltèva fòra dâl stranpalarî ed tótti âl fâta:

- *Mo té, al sèt parché i cinîs i én tótt zâl?*

Falésstra, lanbichèndes al sò pòver zarvèl, tótt murtifichè, al fèva saggn ch'an al savèva brîsa. E Magnàn ai dèva al càulp ed grâzia:

- *Mo t an sè pròpi gnînta, epûr al fâ pèrt dal tô lavurîr! Am tâcca ed spieghèrt sânpèr incôsa: i cinîs i én zâl parché i mâgnen trûp mlón!*

A sta afermaziàn, al puvràtt l'acusèva al càulp e al cunvgnèva che la superioritè ed cl'èter l'êra acsé natta, da n'avair pió gnanc al curâg' ed dir béo. Quasst qué l'êra al môd ed dscârrer cme dâu zavât ràtti ed Valin-

Tén e Magnàn. Falésstra, l'êra inbanbiné da chi dû barlucón e al s'artirèva tótt, dvintând sânpèr pió cén.

A m'arcòrd che una nòt, vèrs un'âura e mèz, dâpp èser stè al stâdio ed Casalacc' a vâdder dâu partîd d'un tornéo estîv di barr, vésst che int la barâca ai êra Falésstra da par ló, a s'mitènn d'acòrd ed fèr, con un'aziàn quèsi militèr, una schèrgna a cal puvràtt.

Ai êra bisâggn ed sluntanèr l'atenziàn ed Falésstra dal casân dâl gâmber e Magnàn al s'tòls l'incunbânza. Línghen l'avèva l'inpâggn ed purtèr vî dal casân tótti âl gâmber ch'al psèva e pó, con un pasamân in fûria, pugèri al Barân, Gióllo Pazaglién, mé e Macagnàn, che âli fèven ruzlèr ed banda dal merciapî a man drétta, vésst che la vî Tuschèna l'è un pó in pendânza e che a cl'âura lé an i êra pió tráfic, fén al ingrès dla Cà d'Ûra, a zîrca zântzincuenta mèter, in dôvv Valintén al li ciapèva con âl man dla fèsta es al li mitèva in fila sâura al merciapî.

A vâdder stâl cucòmber grandi e rutânndi a ruzlèr atais ala fén dal merciapî, sâenza devièr d'un zentémeter dal tragétt prestabilé, cómme se âl curèssen sâura a dâl rutâj invisèbbil, a sènter l'armâur sâurd e bâs ed tótt cal ruzlamânt e pó dâpp al vèrs ed vitòria luntàn ed Valintén a ògni pònt sgnè, am vén in mânt tótti cäl ciâcher fâti int i ân ch'ai vgnè dâpp.

Finé l'operaziàn "Gâmber ch'äl rózzen", Magnàn al se sgangé da Falésstra e a s'catènn tótt quant int un prè lé atais, dôvv a se stèva d'asptèr ón di tant fradî *Scalambra*, con una batrî ed curtî da cusèina.

Ai fò anc un znaciàn, a n m'arcòrd pió chi al s'fóss, ch'al truvé al curâg' ed lamintères parché âl gâmber âl n'èren brîsa giazè!

Renzo Bovoli

La vî dla Grâzia

Däl vòlt at pòl capitèr ed vadder un strumânt, un úsvai o un quèl bâsta ch'séppa ch'at pòrta indrî al tänp, int al granèr di arcòrd. T al guèrd, t al tâcc e t at n adè ed quanti còs t vè a môver, ch'âl stèven sâtta ala câpa dla memòria. A mé l é capitè l ân indrî, una matérna che andé a truvèr Fausto Carpani int al sò "raggn", un sît in periferî ed Bulâggna, in duv as i stà pròpi bân, in dov ai é un pânt antig sâura a un canèl ch'l à nómm "Al pânt dla Biânnda", ch'l é anc una Asociazian Culturèl dóvv Fausto l é ón di sù fundadûr. Šgirundlând insâmm pr i ambiént dânr a lé, int una sèla, ch'l'é adruvè anc par däl bandig strepitâusi, int un cantân ai êra una tèrga ed zèramica con scrètt in vatta: "Via della Grazia", ed qualli che incû as in vadd anc int al scantunè di palâz vîc' par indichèr una strè. (1)

A mé però, cla tèrga lé, la m avèva dsdè di arcòrd indelèbil. Cla strè lé mé a la frecuenté par divèrs mîs da cínno apasiunè ed fòttball. L êra dal 1951. A quatòrg' ân a zughèva int la scuèdra da fòttbal dal "CRAL- Noce" ch'la fèva al canpiunèt pruvenzièl "Ragazzi" (alâura, dai 14 ai 18 ân). La direziân dla scuèdra l'êra int al CRAL, zîrca a metè dla vî dla Grâzia e al canp ed zûg da cl'ètra pèrt dla strè, ed là da un mûr èlt zîrca dû mèter e lóng tóttla la strè. Ala fèn dal mûr, da matérna, ai êra cla tèrga lé (o ónna prezîsa). Pòc prémma, un rastlén al déva int al canp spurtív, mo sâul pr i zûgadûr, i dirizént e l ârbitèr. Al pòbblic l andèva dânter dala Strè däl Lâm (sâul pasè socuânt ân la dvinté *Via Zanardi*) pasând sâtta a una insaggna a èrc con la scrètta "*Campo A.C. Ancora*". La scuèdra dl' *Ancora* la fèva al canpiunèt emigliân ed prémma divisiân, al dâpp-mezdé dla dmanndga, e nuèter a zughèven ala matérna. Un canp che prémma e durânt la guèra l êra un depòsit ed carbân. Al fó pò antè e parzè dai americân int l autón dal 1945 par fèri un canp da "*baseball*"(2). Defâti l êra in tèra bató e spianè parfetamânt, mo ai êra avanzè di brislén ed carbân ch'i procurèven di šgurbiût a chi finèva in tèra. Sòbbit a man drètta, pasè al rastlén, ai êra i spujadûr, arcavè

da una barâca ed préda, che prémma l'êra l ufèzzi dal carbutèr. Dânr ai spujadûr ai êra dimónndi atacapâgn mo an i êra brîsa âl dâzz e gnanc l'âcua. Par lavères dal sudâur e dala pällver bisugnèva andèr int la strè sòbbit fòra dal rastèl: atâc al mûr ai êra un rubinât con l'âcua potâbil e dâu cadinèl, acsé tótt quant i s lavèven lé (quasst infèn a metè canpiunèt, dâpp i fènn al dâzz).

In canp, i dscûrs stra i zûgadûr i èren téppic däl partîd ed fòttbal, mo sânpèr in dialâtt bulgnais. A m arcòrd anc socuânt nómm di cunpâgn ed scuèdra: Santini, Barrega, Campi, Onofri, Bacilieri e i mî dû paesân Gamberini e Malossi. Con sti dû ûltum avân zughè insâmm in divèrsi scuèder dla pruvènzia.

Dâpp a tant tänp, in vî dla Grâzia ai é cambiè dimónndi quî. Al canp ed zûg an esésst pió, al mûr l é stè cambiè con ón nôv, pió èlt e bân rifiné. Però, al còr al m à dè un tranbalòt int al vadder un pèz ed cal mûr vèc' anc in pî, stra cal nôv e l ingrès d un ufèzzi statèl. Zîrca 6-7 mèter addòs a una cà ch'l'à tgnó bòta par tantl tänp (la i êra anc dal 1951). Am pèr ed sénter anc âl šbalunè cânter al mûr dedrî dala pòrta prémma däl partîd, par scaldères i šganbózz.

Incû, ai dû d avréll dal 2019, a sân int la vî dla Grazia e a guardèr i švanzói ed cal mûr antig lé, l um fa vgnîr un pòc ed tristazza. Däl vòlt un quèl vèc' o una tèrga, cómm in st chès che qué, it móven es i t fan girèri i ingranâg' dla memòria

Elio Manini

1 Par dîr la verité cla tèrga l'é ed polistiról e la sarvèva cme acèsòri teatrèl quand a mitènn in sena la cumèdia "Via della Grazia 53", ambiènt int al curtîl di "Úmmili".

2 – Al n é brîsa un chès che al *baseball* bulgnais al séppa néd pròpi lé, stra Pscaròla e l'Ôca, fòra däl Lâm. Anc *Alberto "Toro" Rinaldi*, l ónnic zûgadâur ed *baseball* itagliân ch'al fó ingagè in Amèrica, al mòs i prémm pàs qué.

La siânza di nûster vîc'

Anadrèla (*Cuscuta epitymum*) – cuscuta, pittima, strozzalino, lino di lepre, erba infesta specialmente all'erba medica e al trifoglio, detta anche *coscuta* e *granc*'.

2 nelle valli, diverse piante del genere delle *lemnacee* e specialmente la (*lemna trisulca*), anitrina, erba anitrina, erba di palude, volgarmente ne' fossi, negli stagni, nelle peschiere, così detta perché mangiata dalle anitre e chiamata anche *nadrèla*. **Âng'** (*Pimpinella Anisum*), anice, pianta che dà semi detti *angén*, anicini che sono officinali con proprietà carminativa.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

Nómmer 167 dal 2019

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dségg n uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfango) +

Umberto Sgarzi +

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgón eletrònica: **Âmos d Lèli** +

Matéo d Niròz – Silvàn d Cavalèrina

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto@pontedellabionda.org

**Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè
l autâur i én ed Fausto Carpani.**

**Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl
ch'âli én difèzzili da capîr l é quasst:**

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

I programmi

Venerdì 6 dicembre, alle 18, nel Salone del Podestà:
presentazione del libro “Gardlén” una storia bolognese
di Serena Campi. Insieme all’autrice, partecipano Fausto Carpani
con le sue canzoni e Roberta Nanni alle letture.

Sabato 21 dicembre, tra le 11 e mezzogiorno, nell’angolo di
Tamburini saremo lì a cantare e suonare per aiutare chi ha bisogno.
Se passate di lì, fermatevi con noi